

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 3

Fylke: Nord-Trøndelag

Tilleggsspørsmålnr.

Herad: Bagnadal

Emne: Brynet

Bygdelag:

Oppskr. av: Antan Sæugstad

Gard:

(adresse): Box. 63, Sleinkjer

G.nr.

Br.nr.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

- 1) Heim (ei) er alno. navn.
- 2) No bruktes bryner både av Kunststein og naturstein.
Før 1900 hendte som seg stein til bryne selv. Bl. a. var det et steinbrud i Fjæret-marka i Bagnadal. Der kunne stein fikk en gode hjækeimer.
No får en kjøpe heim av naturstein i furetrinnene i Sleinkjer.
De leveres fra Gjerumens heinfabrik i Verdal.
- 3) Alle redskaper blir først slipt på en rund stein og etterpå knuset med bryne.
Hjulkenner og barberblade blir også knuset bare med bryne. (Liggende bryne.)
- 4) Har ikke truffet noen som husker at hjæren bee brynet med hammer.
- 5) Liggende stein kan heller ikke huskes bruket. Det eneste er at husmora knuset kniv på gruesteinen i kjøkketret f. eksp. når hun skulde gå på buret og ta inn flekk.

Slipsteinen sta alltid hjemme ved huset.

6) Ljåen ble slipt etter hver oft (økt) —
midday, noon og kvell.

7) Brukes bare heim av Stein

8) Ljåen ble slått av arvet når den
skulde slipes.

En holder eggen mot seg når
ljåen slipes.

9) Når ljåen brynes setter en den øvre
ende av arvet i bekkken. En
holder ljåen med venstre handa.
svinget brynet med høyre hand
varsomt en gang på hver side
av eggen. En bryner ved arvet
og fortsetter fremover mot spissen
av ljåen.

10) Kopperen hvori brynet blir båret
heiter "heinstrottk" Den er laget
av tre.

11) Har ikke truffet noen som
husker at brynet er båret
i horn.

12) En krets (bøyle) av metall
hettes på slirremmen rett bak.

13) Det er vatn i heinkoppen så
brynet er fuktig hele ofta.

14) Målet som framkommer ved
bryning kalles gro. (Slipsteinsgro.)

15) En kjønner ikke til at bryne-

16) svarte er brukt mot sykdomme.

17) Overleveringen om å la brynestein
ligge i maurtue eller jord
er ikke kjint.

- 18) Naem fortelling om at brynet later
 finnes ikke. Men en har hørt
 at når slattekarane stoppet for
 å heire kunde en av slatte-
 karane for å erke sidemannen-
 ramse opp i fast med heininga!
~~XXXX~~: Vil it bit! Vil it bit!
- 19-20. Se foransående.

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

adr. NORSK FOLKEMUSEUM

BYGDØY

302